

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2018 m. vasario 12 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Egidijos Puzinskaitės, Rasos Ragulskytės-Markovienės ir Margaritos Stambrauskaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja),

dalyvaujant pareiškėjo atstovei advokatei Aušrai Ižičkieni, atsakovo atstovui Viktorui Popandopulai, tretiesiems suinteresuotiems asmenims Rasai Karmazaitėi ir Astai Martišiūtei bei trečiojo suinteresuoto asmens Gretos Kildišienės atstovėms advokatei Kristinai Čeredničenkaitei ir advokato padėjėjai Živilei Gullai,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuvos rytas“ skundą atsakovui Visuomenės informavimo etikos asociacijai ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims Rasai Karmazaitėi, Astai Martišiūtei ir Greta Kildišienei dėl sprendimo panaikinimo.

Kolegija, išnagrinėjusi administracinę bylą,
n u s t a t ė:

Pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė „Lietuvos rytas“ (*toliau – ir pareiškėjas*) kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą su skundu prašydamas panaikinti atsakovo Visuomenės informavimo etikos asociacijos Visuomenės informavimo etikos komisijos (*toliau – ir Komisija arba atsakovas*) 2017 m. rugsėjo 20 d. sprendimą Nr. EKS-42/17 ir priteisti UAB „Lietuvos rytas“ turėtas bylinėjimosi išlaidas.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad Komisija 2017 m. rugsėjo 20 d. priėmė sprendimą (*toliau – skundžiamas sprendimas*), kad dienraštyje „Lietuvos rytas“ paskelbtoje žurnalisčių Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės publikacijoje „Naujas „žaliojo“ politiko skydas – raguoti žvėrys“ („Lietuvos rytas“ 2017-05-06, Nr. 87/7805) (*toliau – ir ginčo publikacija*) buvo pažeistas Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (*toliau – ir Etikos kodeksas*) 20 straipsnis.

Pažymi, kad Greta Kildišienė neskundė ginčo publikacijos, tačiau Komisija nusprendė dėl būtent joje padarytų galimų pažeidimų. Komisijos posėdyje Gretos Kildišienės atstovas patvirtino, kad naujienu portale www.lrytas.lt paskelbta skundžiama publikacija yra dvejų dalių: „Nauja politiko Ramūno Karbauskio užgaida – raguoti žvėrys“ ir „Ramūno Karbauskio įgeidžiai pašurpino „žaliuosius“. Tačiau Komisija, ignoruodama Gretos Kildišienės skundo reikalavimus, sprendė ne dėl jos nurodytos publikacijos, o dėl kitoje visuomenės informavimo priemonėje paskelbtos ginčo publikacijos.

Tiek ginčo publikacijoje, tiek publikacijose naujienu portale www.lrytas.lt buvo kritikuojamas Seimo narys Ramūnas Karbauskis, o ne Greta Kildišienė. Jau patys ginčo publikacijos ir publikacijų naujienu portale pavadinimai aiškiai nukreipia į esminę publikacijų temą ir jų tikslą – Seimo nario

Ramūno Karbauskio kritika dėl nepriimtino elgesio su gyvūnais bei dėl jo veiksmų užimant (neatlaisvinant) partijos būstinės patalpas Panevėžyje. Greta Kildišienė paminėta tik informacijos apie Ramūną Karbauskį kontekste kaip jo „globotinė ar numylėtinė“ ir tiek, kiek reikalinga atskleisti pagrindinę publikacijų temą – kritiką Ramūno Karbauskio, kuris Gretą Kildišienę gina, panaudoja savo įtaką suteikiant pastarajai valstybines pareigas, nuslepiančią rinkėjų skandalinę informaciją.

Informacija apie Gretą Kildišienę, kiek jos reikėjo pagrindinei publikacijų temai atskleisti, jau anksčiau ne kartą buvo viešinama per įvairias visuomenės informavimo priemones, taip pat ir valdomas „Lietuvos ryto“ grupės įmonių. Būtent tose ankstesnėse publikacijose, kuriose atvirai kritikuoja Greta Kildišienė, buvo pateikta jos pozicija minėtais klausimais (žr. publikacijas „Greta Kildišienė šalia Ramūno Karbauskio vėl melavo apie studijas?“, „Greta Kildišienė ryžosi viešai atgailai“, „Ramūno Karbauskio numylėtinė Greta Kildišienė turi skandalingų paslapčių“ ir kt.), todėl pakartotinis tų pačių situacijų komentavimas neturėtų prasmės. Vis dėl to, Gretos Kildišienės buvo ieškoma, su ja iš tiesų buvo bandoma susisiekti ne tik tiesiogiai, bet ir per partijos, kuriai tuo metu priklausė, vadovus ir narius. Deja, kaip paminėta ir ginčo publikacijoje, pastangos buvo bevaisės.

Pareiškėjas nesutinka su Komisijos nuomone, kad teiginys, jog „G. Kildišienė kuriam laikui dingo“ ir kad „ją pastebėjo Tailando paplūdimiuose“, neapibūdina situacijos, jog su ja iš tiesų nebuvo galima susisiekti. Teigia, kad Etikos kodekso 20 straipsnis nenurodo jokių formuluočių, kuriomis gali ar turi būti pranešama apie bandymus susisiekti su kritikuojamu asmeniu. Publikacija yra autorinis kūrinys ir tik autorius sprendžia, kokios raiškos priemonės yra vartotinos.

Pareiškėjo manymu, nagrinėjamu atveju nesilaikyta turinio viršenybės prieš formą principo. Įgyvendinant turinio viršenybės principą šiuo atveju būtina ne formaliai suskaičiuoti ir išvardyti, kokiuose ginčo publikacijos teiginiuose minima Greta Kildišienė, o vertinti visas su tuo susijusias aplinkybes: koku tikslu ji paminėta ginčo publikacijoje, kokia tikroji ginčo publikacijos paskirtis, ankstesnės publikacijos šia tema ir kt. Tai nebuvo padaryta.

Teismo posėdyje pareiškėjo atstovė skundą palaikė remdamasi iš esmės jame išdėstytais argumentais.

Atsakovas atsiliepiame nurodė su skundu nesutinkantis. Paaiškino, kad 2017 m. rugsėjo 20 d. posėdyje Komisija išnagrinėjo Gretos Kildišienės skundą dėl Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės publikacijos „Ramūno Karbauskio įgeidžiai paširpino „žaliuosius“ (lrytas.lt, 2017-05-07) ir nustatė, jog 2017 m. gegužės 6 d. laikraštyje „Lietuvos rytas“ buvo paskelbta Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės publikacija „Naujas „žaliojo“ politiko skydas - raguoti žvėrys“ („Lietuvos rytas“, 2017-05-06, Nr. 87/7805) (ginčo publikacija). Vėliau ji buvo išskaidyta į dvi dalis ir pakeistais pavadinimais („Nauja politiko Ramūno Karbauskio užgaida - raguoti žvėrys“ (lrytas.lt, 2017-05-06) ir „Ramūno Karbauskio įgeidžiai paširpino „žaliuosius“ (lrytas.lt, 2017-05-07)) paskelbta portale www.lrytas.lt.

Publikacijoje buvo pasakojama, kaip Ramūnas Karbauskis šalia savo namų Jakštonių kaime nelegaliai aptvėrė mišką ir, be kita ko, pasakojama apie Gretą Kildišienę. Publikacijoje buvo teigiama: „Išsiskyrusi „valstietė“ rinkėjams pateiktoje biografijoje nurodė, kad yra ištekJusi ir studijavo teisę Vilniaus kolegijoje, nors šioje mokymo įstaigoje nėra Teisės fakulteto. Praeityje iš picerijos seifo G. Kildišienė buvo pasisavinusi pinigų, dėl vagystės buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. „Lietuvos rytas“ rado liudininkę, kuri išsamiai papasakojo apie tuometės picerijos administratorės žygius. <...> Į įstatymus spjaunantis „valstiečių“ vedlys ir jo globotinė ir toliau kelia aistras Panevėžyje. Dėl galimų teisės aktų pažeidimų galvą suka Panevėžio miesto valdžia, mat buvę „valstiečių“ partijos nariai negražina miesto savivaldybei priklausančių patalpų raktų. Patalpas prašyta skirti Valstiečių ir žaliųjų sąjungos Panevėžio skyriaus veiklai. Tačiau skyriaus neliko ir jau suėjo terminas, kai nenaudojami kabinetai turi būti atlaisvinti. Jose šeiminkauja G. Kildišienė“, - kalbėjo valdančiajai koalicijai Panevėžio taryboje priklausantis Tomas Josas“.

Galimybė pasiaiškinti, patikslinti netikslią ar paneigti klaidingą informaciją Greta Kildišienei ginčo publikacijoje suteikta nebuvo, kaip ir nebuvo nurodyta, kodėl tai nebuvo padaryta.

Komisijai pateiktuose raštiškuose paaiškinimuose ir Komisijos posėdyje pareiškėjo atstovė ir ginčo publikacijos autorės paaiškino, jog pagrindinė ginčo publikacijos tema buvo Ramūno Karbauskio

veikla, o Greta Kildišienė buvo paminėta tik tarp kitko. Pasak autorių, su Greta Kildišienė buvo bandoma susisiekti, tačiau nesėkmingai – apie tai ginčo publikacijoje buvo pažymėta, nurodant, jog Greta Kildišienė, nutrūkus karjerai Seime, kuriam laikui dingo.

Įvertinusi visas nurodytas aplinkybes Komisija konstatavo, kad ginčo publikacijos teiginiai, jog Greta Kildišienė melavo rinkėjams dėl savo išsilavinimo, kaip ir kaltinimai dėl neteisėto Panevėžio savivaldybei priklausančių negyvenamųjų patalpų užvaldymo ir praeityje galimai įvykdytos vagystės, laikytini neigiama Gretos Kildišienės kritika, todėl ginčo publikacijoje jai turėjo būti suteikta galimybė paaiškinti faktus, patikslinti netikslią ir (ar) paneigti neteisingą informaciją arba turėjo būti aiškiai nurodyta, kodėl tai nebuvo padaryta.

Komisijos nuomone, teiginys „Nutrūkus svaigiai, bet trumpai karjerai Seime 31 metų G. Kildišienė kuriam laikui dingo“ nelaikytinas tinkamu pranešimu skaitytojams, jog ginčo publikacijos autorės bandė susisiekti su Greta Kildišiene ir (ar) kad joms tai nepavyko arba Greta Kildišienė atsisakė su jomis bendrauti, komentuoti jai mestus kaltinimus, kadangi iš šio pranešimo net nėra aišku, ar tokie bandymai iš viso buvo. Todėl pagrįstai ir teisėtai buvo priimtas skundžiamas sprendimas, kuriuo pripažinta, kad ginčo publikacijoje buvo pažeistas Etikos kodekso 20 straipsnis, nustatantis, jog kritikuojamam asmeniui visada turi būti suteikta galimybė paaiškinti, patikslinti, paneigti informaciją, o jeigu tokios galimybės nėra arba asmuo atsisako pasinaudoti šia galimybe, būtina apie tai pranešti tame pačiame kūrinyje.

Atsakovas nurodo, kad Greta Kildišienė iš tiesų savo skunde nurodė, jog skundžia ne ginčo publikaciją, o portale lrytas.lt paskelbtą publikaciją „Ramūno Karbauskio įgeidžiai paširpino „žaliuosius“ (lrytas.lt, 217-05-07). Tačiau kartu su Gretos Kildišienės skundu pateiktoje skundžiamos publikacijos kopijoje buvo nurodyta, jog pirminis paskelbtos informacijos šaltinis yra laikraštis „Lietuvos rytas“, ir šią informaciją Komisijos posėdyje patvirtino pačios ginčo publikacijos autorės, nurodžiusios, jog laikraštyje „Lietuvos rytas“ paskelbta publikacija vėliau buvo perspausdinta portale lrytas.lt, padalijus ją į dvi atskiras dalis. Vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostata, portalo lrytas.lt redakcija šiuo konkrečiu atveju negali atsakyti už galimus visuomenės informavimo etikos nuostatų pažeidimus, todėl Komisija skundžiamame sprendime pasisakė būtent dėl pirminiame informacijos šaltinyje, laikraštyje „Lietuvos rytas“, paskelbtos ginčo publikacijos. Apie numatomą Gretos Kildišienės skundo svarstymą tinkamai informuotos buvo tiek UAB „Lrytas“, tiek ir UAB „Lietuvos rytas“, ir abiems šioms bendrovėms buvo tinkamai atstovaujama Komisijos posėdyje, todėl bet kokios pareiškėjo pretenzijos šiuo klausimu laikytinos nepagrįstomis.

Atsakovas pabrėžia, kad ginčo publikacijoje buvo teigiama, jog Greta Kildišienė melavo rinkėjams, ji buvo kaltinama neteisėtu Panevėžio savivaldybei priklausančių negyvenamųjų patalpų užvaldymu bei praeityje galimai įvykdyta vagyste. Tokia informacija, nepriklausomai nuo publikacijos tikslo, neabejotinai laikytina neigiama Gretos Kildišienės kritika, todėl, pagal Etikos kodekso 20 straipsnio nuostatas, jai privalėjo būti suteikta galimybė į šią kritiką atsakyti arba turėjo būti nurodyta, kodėl tai nebuvo padaryta. Be to, Etikos kodeksas reikalauja suteikti neigiamai kritikuojamam asmeniui atsakymo teisę toje pačioje publikacijoje, o ne kažkada anksčiau ar vėliau. Todėl pareiškėjo argumentas, jog pakartotinis tų pačių situacijų komentavimas neturi prasmės, atmestinas, juo labiau kad nė vienoje iš pareiškėjo skunde nurodytų publikacijų nebuvo kalbama nei apie neteisėtą patalpų užvaldymą, nei apie galimai įvykdytą vagystę.

Atsakovas nurodo, jog nors Etikos kodeksas nenustato, kokiomis raiškos priemonėmis informacijos vartotojams turi būti pranešta, jog nepavyko susisiekti su kritikuojamu asmeniu, vis dėl to pranešimas privalo būti toks, kad vidutinis (statistinis) informacijos vartotojas suprastų, jog, pirma, su kritikuojamu asmeniu buvo bandoma susisiekti ir, antra, tai nepavyko arba kritikuojamas asmuo atsisakė bendrauti (komentuoti kaltinimus). Publikacijos teiginys, jog Greta Kildišienė kuriam laikui dingo ir (ar) buvo pastebėta Tailando paplūdimyje, niekaip nesuponuoja išvados, jog ginčo publikacijos autorės bandė jai skambinti ir (ar) rašyti el. paštu, kaip ir to, jog šios jų pastangos buvo bevaisės, todėl laikytina, kad ginčo publikacijoje nebuvo pranešta apie galimai nesėkmingus bandymus susisiekti su Greta Kildišiene.

Teismo posėdyje atsakovo atstovas prašė skundą atmesti.

Teismo posėdyje trečiojo suinteresuoto asmens Gretos Kildišienės atstovės su skundu nesutiko. Prašė skundžiamą sprendimą palikti galioti. Nurodė, kad Greta Kildišienė į atsakovą kreipėsi dėl publikacijų, paskelbtų portale www.lrytas.lt, ir tik nagrinėjant jos skundą paaiškėjo, kad pirminė informacija buvo paskelbta dienraštyje „Lietuvos rytas“. Sutiko su atsakovo pozicija, kad šiuo atveju atsakingas yra pirminis informacijos šaltinis. Pažymėjo, kad nagrinėjant Gretos Kildišienės skundą Komisijos posėdyje dalyvavo ir turėjo galimybę pasisakyti tiek UAB „Lrytas“, tiek UAB „Lietuvos rytas“. Atkreipė dėmesį, kad nė vienoje iš minimų publikacijų, t. y. nei UAB „Lrytas“, nei UAB „Lietuvos rytas“, Gretai Kildišienei nebuvo suteikta teisė atsakyti į kritiką. Be to, nė vienoje publikacijoje nebuvo atskleista, kodėl nėra pateikta Gretos Kildišienės komentaro. Taip buvo pažeista imperatyvi Etikos kodekso 20 straipsnio nuostata. Aplinkybė, jog straipsnis buvo ne apie Gretą Kildišienę, o apie Seimo narį Ramūną Karbauskį, nėra reikšminga, kadangi neabejotinai aštriai ir neigiamai kritikuojuama buvo ir Greta Kildišienė.

Teismo posėdyje trečiasis suinteresuotas asmuo Asta Martišiūtė prašė skundą patenkinti. Nurodė, kad ruošdama publikaciją bandė susisiekti su Greta Kildišiene, tačiau jai nepavyko. Neabejojo partijos Panevėžio skyriaus pateikta informacija, todėl ją rėmėsi. Straipsnio tikslas buvo aprašyti padėtį Panevėžio skyriuje ir Seimo nario Ramūno Karbauskio veiklą, tačiau niekas iš partijos oficialių asmenų situacijos nekomentavo.

Teismo posėdyje trečiasis suinteresuotas asmuo Rasa Karmazaitė su skundu sutiko, prašė jį patenkinti. Nurodė, kad nors publikacijos buvo paviešintos 2017 m. gegužės mėnesį, tačiau aptariamą žurnalistinį tyrimą ji atliko ilgą laiką, todėl į bylą pateikė 2017 m. sausio mėnesio telefoninių pokalbių išklotines, kurios įrodo jos pastangas susisiekti su Greta Kildišiene. Greta Kildišienė telefonu bendrauti atsisakydavo arba išvis nebendraudavo.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

Iš byloje esančių rašytinių įrodymų nustatyta, kad:

Greta Kildišienė 2017-05-15 kreipėsi į Visuomenės informavimo etikos komisiją su skundu prašydama nustatyti, kad 2017-05-07 UAB „Lrytas“ valdomame interneto portale www.lrytas.lt paskelbtas žurnalistų Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės straipsnis „Ramūno Karbauskio įgeidžiai paširpino „žaliuosius“ pažeidė Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo etikos kodekso 3, 5 ir 20 straipsnių nuostatas, įspėti viešosios informacijos rengėją UAB „Lrytas“ Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo etikos kodekse nustatyta tvarka ir paskelbti priimtą sprendimą Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo etikos kodekse nustatyta tvarka.

Visuomenės informavimo etikos komisija, išnagrinėjusi Gretos Kildišienės skundą ir vadovaudamasi Visuomenės informavimo įstatymo 46¹ straipsnio 3 dalies 2 ir 3 punktais bei 6 dalimi, nusprendė pripažinti, jog Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės publikacijoje „Naujas „žaliojo“ politiko skydas – raguoti žvėrys“ (Lietuvos rytas“, 2017-05-06, Nr. 87/7805) buvo pažeistas Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso 20 straipsnis, nustatantis, jog neigiamai kritikuojamam asmeniui visada turi būti suteikta galimybė paaiškinti, patikslinti, paneigti informaciją, o jeigu tokios galimybės nėra arba asmuo atsisako pasinaudoti šia galimybe, būtina apie tai pranešti pačiame kūrinyje. UAB „Lietuvos rytas“ įpareigota paskelbti šį sprendimą laikraštyje „Lietuvos rytas“.

Visų pirma, atkreiptinas dėmesys, kad nors Greta Kildišienė į atsakovą kreipėsi prašydama pripažinti, jog nagrinėjamu atveju buvo pažeisti Etikos kodekso 3, 5 ir 20 straipsniai, o atsakovas skundžiamu sprendimu pripažino pareiškėją pažeidusiu tik Etikos kodekso 20 straipsnio nuostatas, tačiau Greta Kildišienė skundo teismui dėl atsakovo 2017-09-20 sprendimo Nr. EKS-42/17 nėra pateikusi, todėl šioje administracinėje byloje skundžiamas sprendimas bus nagrinėjamas pareiškėjo pateikto skundo ribose, t. y. bus tikrinamas skundžiamo sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas Etikos kodekso 20 straipsnio aiškinimo ir taikymo prasme. Teismas įpareigotas nustatyti, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar aktas

neprieštarauja tikslams bei uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo atitinkamus įgaliojimus (ABTĮ 3 str. 2 d.). Sprendžiant pareiškėjo reikalavimo panaikinti skundžiamą sprendimą pagrįstumą, pirmiausia būtina įvertinti skundžiamo sprendimo, kuris laikytinas viešojo administravimo aktu, atitiktį Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ) 8 straipsnio 1 dalyje nurodytiems teisėtumo ir pagrįstumo kriterijams. Taip pat būtina įvertinti, ar nėra Administracinių bylų teisenos įstatymo (ABTĮ) 91 straipsnyje nustatytų pagrindų, dėl kurių skundžiamas sprendimas turėtų būti panaikintas.

Viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarką, viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų ir jų veiklą reglamentuojančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę nustato Visuomenės informavimo įstatymas (*toliau – VII, nagrinėjamu atveju įstatymo redakcija, galiojusi nuo 2017-01-01 iki 2017-11-01*). Pagrindiniai visuomenės informavimo principai įtvirtinti VII 3 straipsnyje. Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (Etikos kodeksas) nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę. Viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai. Naudojimasis informacijos laisve gali būti saistomas tokių reikalavimų, sąlygų, apribojimų ar bausmių, kuriuos nustato įstatymai ir kurie demokratinėje visuomenėje būtini Lietuvos valstybės saugumui, teritorijos vientisumui, viešajai tvarkai, konstitucinei santvarkai apginti, teisminės valdžios nešališkumui garantuoti, siekiant užkirsti kelią teisės pažeidimams ir nusikaltimams, konfidencialios informacijos atskleidimui, apsaugoti žmonių sveikatą bei dorovę, taip pat jų privatų gyvenimą, orumą ir kitas teises (VII 3 str. 2 – 4 d.). Etikos normas, kurių privalo laikytis viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai, nustato Etikos kodeksas, Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucija „Dėl žurnalistinės etikos“, taip pat Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, reglamentuojančios viešosios informacijos rengimą bei platinimą, ir VII (VII 43 str. 1 d.).

VII 46 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad Visuomenės informavimo etikos asociacija savo veikla siekia užtikrinti Etikos kodekso nuostatų laikymąsi, visuomenės informavimo etikos principų puoselėjimą visuomenės informavimo veikloje ir ugdyti visuomenės sąmoningumą vertinant visuomenės informavimo procesus bei naudojantis viešąja informacija. Visuomenės informavimo etikos komisija yra kolegialus Asociacijos sprendimus pagal šio straipsnio 3 dalyje numatytą kompetenciją priimančias organas. Komisija atlieka šias funkcijas: 1) rūpinasi viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų profesinės etikos ugdymu; 2) nagrinėja profesinės etikos pažeidimus, kuriuos padarė viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai informuodami visuomenę; 3) nagrinėja asmenų skundus dėl viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų veiklos, galimai pažeidus Kodekso nuostatas, taip pat nagrinėja viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų tarpusavio ginčus dėl Kodekso pažeidimų; 4) bendradarbiaudama su valstybės įstaigomis ir institucijomis užtikrina visuomenės raštingumo naudojantis visuomenės informavimo priemonėmis plėtrą, informacijos kritinio vertinimo ir analizės principų sklaidą; 5) organizuoja renginius visuomenės informavimo srities profesinės etikos klausimais, dalyvauja įgyvendinant valstybės institucijų strateginio planavimo programas, veiklos planus (VII 46¹ str. 1 ir 3 d.).

Skundžiamas sprendimas priimtas išnagrinėjus Gretos Kildišienės 2017-05-15 skundą ir nustačius, kad 2017-05-06 laikraštyje „Lietuvos rytas“ buvo paskelbta Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės publikacijoje „Naujas „žaliojo“ politiko skydas – raguoti žvėrys“ („Lietuvos rytas“, 2017-05-06, Nr. 87/7805), kuri taip pat buvo išskaidyta į dvi dalis ir pakeistais pavadinimais paskelbta portale lrytas.lt: „Nauja politiko Ramūno Karbauskio užgaida - raguoti žvėrys“ (lrytas.lt, 2017-05-06) ir „Ramūno Karbauskio įgeidžiai pašiuropino „žaliuosius“ (lrytas.lt, 2017-05-07), buvo pasakojama apie Ramūną Karbauskį ir Gretą Kildišienę. Tokią išvadą (kad publikacijoje aprašoma G. Kildišienė) atsakovas padarė įvertinęs publikacijos tekstą, kuriame, be kita ko, nurodyta: „Išsiskyrusi „valstietė“ rinkėjams pateiktoje biografijoje nurodė, kad yra ištekęjusi ir studijavo teisę Vilniaus kolegijoje, nors šioje mokymo įstaigoje nėra teisės fakulteto. Praeityje iš picerijos seifo G. Kildišienė buvo pasisavinusi pinigų, dėl

vagystės buvo pradėtas ikiteisminis yrimas. „Lietuvos rytas“ rado liudininkę, kuri išsamiai papasakojo apie tuometės picerijos administratorės žygių“, „Į įstatymus spjaudantis „valstiečių“ vedlys ir jo globotinė ir toliau kelia aistras Panevėžyje. Dėl galimų teisės aktų pažeidimų galvą suka Panevėžio miesto valdžia, mat buvę „valstiečių“ partijos nariai negrąžina miesto savivaldybei priklausančių patalpų raktų. Patalpas prašyta skirti Valstiečių ir žaliųjų sąjungos Panevėžio skyriaus veikslai. Tačiau skyriaus neliko ir jau suėjo terminas, kai nenaudojami kabinetai turi būti atlaisvinti, <...> Jose šeimininkauja G. Kildišienė“, - kalbėjo valdančiajai koalicijai Panevėžio taryboje priklausančias Tomas Josas“. Atsakovas nusprendė, kad ši informacija, jog Greta Kildišienė melavo rinkėjams dėl savo išsilavinimo, buvo kaltinama neteisėtu Panevėžio savivaldybei priklausančių negyvenamųjų patalpų užvaldymu bei praeityje galimai įvykdyta vagyste, laikytina neigiama šio asmens (G. Kildišienės) kritika, todėl jai turėjo būti suteikta galimybė paaiškinti faktus, patikslinti netikslią ir (ar) paneigti neteisingą informaciją arba turėjo būti aiškiai nurodyta, kodėl tai nebuvo padaryta.

Etikos kodekso 20 straipsnyje, kurio pažeidimu skundžiamu sprendimu apkaltintas pareiškėjas, įtvirtinta nuostata, kad neigiamai kritikuojamam asmeniui visada turi būti suteikta galimybė paaiškinti, patikslinti, paneigti informaciją. Jeigu tokios galimybės nėra arba asmuo atsisako pasinaudoti šia galimybe, būtina apie tai pranešti tame pačiame kūrinyje.

Pareiškėjas nesutikimą su skundžiamu sprendimu grindžia iš esmės trimis argumentų grupėmis: dėl netinkamo subjekto, dėl Etikos kodekso 20 straipsnių nuostatų taikymo (netaikymo) Gretos Kildišienės atžvilgiu ir dėl susisieikimo su Greta Kildišiene galimybės nebuvimo.

Dėl subjekto

Pareiškėjas skunde teismui nurodo, kad nagrinėjamu atveju pažeidusiu Etikos kodekso 20 straipsnio nuostatas pripažintas ne tas subjektas. Pažymi, kad Greta Kildišienė į atsakovą kreipėsi su skundu dėl UAB „Lrytas“ valdomame interneto portale www.lrytas.lt paskelbtos publikacijos „Ramūno Karbauskio įgeidžiai pašiurpino žaliuosius“ ir prašė įvertinti, ar būtent šia publikacija nebuvo pažeisti Etikos kodekso 3, 5 ir 20 straipsniai. Atsakovas pripažino, kad Etikos kodekso 20 straipsnį pažeidė ne UAB „Lrytas“, o UAB „Lietuvos rytas“, todėl, pareiškėjo nuomone, skundžiamas sprendimas naikintinas kaip neteisėtas.

Atsakovas paaiškino, kad ginčijamas sprendimas priimtas vadovaujantis VII 54 straipsnio nuostatomis, kuriose įtvirtinta, kad viešosios informacijos rengėjui ir (ar) skleidėjui netaikoma redakcinė atsakomybė ir jie neatsako už tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimą, jeigu jie nurodė informacijos šaltinį ir ji buvo anksčiau paskelbta per kitas visuomenės informavimo priemones, jeigu ši informacija nebuvo paneigta per ją paskelbusias visuomenės informavimo priemones (VII 54 str. 1 d. 3 p.). Tokiu atveju už tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimą atsako tas, kas pirmas paskleidė tokią informaciją (VII 54 str. 2 d.).

Komisija, nagrinėdama Gretos Kildišienės skundą, pagrįstai nustatė, kad jos (G. Kildišienės) nurodytoje publikacijoje (2017-05-07 interneto portale www.lrytas.lt paskelbtas straipsnis „Ramūno Karbauskio įgeidžiai pašiurpino „žaliuosius“) iš esmės pakartota 2017-05-06 laikraštyje „Lietuvos rytas“ Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės paskelbtoje publikacijoje „Naujas „žaliojo“ politiko skydas – raguoti žvėrys“ („Lietuvos rytas“, 2017-05-06, Nr. 87/7805) pateikta informacija. Pirminis informacijos šaltinis buvo nurodytas pačiame portale www.lrytas.lt. Tai leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad Komisija pagrįstai taikė VII 54 straipsnio nuostatas.

Atmetinas kaip nepagrįstas nei teisės taikymo, nei fakto prasme pareiškėjo argumentas, kad, Komisijai savo iniciatyva pradėjus nagrinėti galimą pažeidimą, apie tai turėjo būti informuota UAB „Lietuvos rytas“.

Iš į bylą pateiktų 2017-09-20 vykusio Komisijos posėdžio protokolo, advokatės Aušros Ižičkienės 2017-09-15 rašytinių paaiškinimų nustatyta, kad Komisijos posėdyje tinkamai (per atstovę advokatę A. Ižičkienę) buvo atstovaujama tiek UAB „Lietuvos rytas“, tiek UAB „Lrytas“. Komisijos posėdyje buvo svarstomas publikacijų autorystės (pirminio šaltinio) klausimas, UAB „Lietuvos rytas“ turėjo galimybę

pasisakyti šiuo klausimu, todėl nebuvo jokio pagrindo pradėti atskirą procedūrą. Nei VII, nei Visuomenės informavimo etikos komisijos darbo reglamente, patvirtintame Visuomenės informavimo komisijos 2015-03-23 sprendimu (Komisijos darbo reglamentas), nėra apibrėžtos detalios svarstymo procedūros. Komisijos darbo reglamento 46 punkte nustatyta, kad procedūriniai klausimai, nenumatyti šiame reglamente, sprendžiami Komisijos posėdžiuose. Pažymėtina, kad pareiškėjas argumentuoja, kad turėjo būti pradėta atskira procedūra, nepagrindė jokiomis teisės aktų nuostatomis.

Gretos Kildišienės skunde Komisijai nurodyta konkreti visuomenės informavimo priemonė ir publikacija, dėl kurios skundžiamasi, bei pridėta publikacijos kopija vertintinos tik kaip atitiktis skundo turiniui ir formai keliamiems reikalavimams, t.y. kaip pagrindas Komisijai skundą priimti nagrinėti (Komisijos darbo reglamento 19, 20 p.). Atsižvelgiant į VII 46¹ straipsnyje ir Komisijos darbo reglamento 4 punkte apibrėžtas Komisijos funkcijas, į tai, kad UAB „Lietuvos rytas“ svarstant Gretos Kildišienės skundą Komisijos posėdyje turėjo galimybę išreikšti poziciją, be kita ko, ir dėl tinkamo subjekto, darytina išvada, kad VII 54 straipsnio nuostatos nagrinėjamu atveju buvo aiškinamos ir pritaikytos tinkamai, UAB „Lietuvos rytas“ pagrįstai pripažintas padariusiu pažeidimą, kaip pirmas paskelbęs neigiamą Gretos Kildišienės kritiką (2017-05-06 laikraštyje „Lietuvos rytas“ Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės paskelbta publikacija „Naujas „žaliojo“ politiko skydas – raguoti žvėrys“ („Lietuvos rytas“, 2017-05-06, Nr. 87/7805). O aplinkybė, jog Greta Kildišienė į Komisiją kreipėsi dėl pirminę informaciją pakartojusio internetinio portalo www.lrytas.lt publikacijos įvertinimo, nelemia skundžiamo sprendimo neteisėtumo VII 54 straipsnio taikymo prasme.

Dėl publikacijoje kritikuoto asmens

Pareiškėjas su ginčijamu sprendimu nesutinka ir dėl to, kad ginčo publikacijoje buvo kritikuojamas Seimo narys Ramūnas Karbauskis, o ne Greta Kildišienė. Pabrėžia, kad publikacijos pavadinimas aiškiai indikuoja į esminę publikacijos temą ir jos tikslą – Seimo nario Ramūno Karbauskio kritika dėl nepriimtino elgesio su gyvūnais bei dėl jo veiksmų užimant (neatlaisvinant) partijos būstinės patalpas Panevėžyje.

Kaip jau minėta šiame teismo sprendime, Etikos kodekso 20 straipsnyje įtvirtinta, kad neigiamai kritikuojamam asmeniui visada turi būti suteikta galimybė pasiaiškinti, patikslinti, paneigti informaciją. Jeigu tokios galimybės nėra arba asmuo atsisako pasinaudoti šia galimybe, būtina apie tai pranešti tame pačiame kūrinyje. Atkreiptinas dėmesys, kad šioje nuostatoje asmuo, kuriam turi būti suteikta galimybė pasiaiškinti, patikslinti ir/arba paneigti informaciją, apibrėžiamas vieninteliu kriterijum – neigiama kritika. Sutiktina su pareiškėjo skundo argumentu, kad tokia galimybė netaikytina bet kuriam publikacijoje minimam asmeniui, tačiau atmestinas kaip nepagrįstas pareiškėjo argumentas, kad publikacijos tikslas, atspindėtas publikacijos pavadinime, apibrėžia asmenų, kurių atžvilgiu taikytinas Etikos kodekso 20 straipsnis, ratą.

Asmens kritika yra apibrėžta VII 2 straipsnio 7 dalyje, kaip asmens ar jo veiklos nagrinėjimas ir vertinimas neįžeidžiant asmens garbės ir orumo, nepažeidžiant jo privataus gyvenimo, nesumenkinant dalykinės reputacijos.

Ir ginčo publikacijos pastraipos antraštė „Įstatymą pažeidė ir globotinė“, ir visa ši pastraipa, teismo nuomone, yra neabejotinai kritikuojanti ir neigiamai charakterizuojanti Gretą Kildišienę. Tokie apibūdinimai kaip „R. Karbauskio numylėtinė Greta Kildišienė“, „Išsiskyrusi „valstietė“ rinkėjams pateiktoje biografijoje nurodė, kad yra ištekęjusi ir studijavo teisę Vilniaus kolegijoje, nors šioje mokymo įstaigoje nėra teisės fakulteto“, „Praeię iš picerijos seifo G. Kildišienė buvo pasisavinusi pinigų, dėl vagystės buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas“, „Pareiškėjo, kad 31 metų politikė (iš konteksto akivaizdu, kad kalbama apie G. Kildišienę – teismo pastaba) ne tik gyvena ne pagal kišenę, bet ir turi nuodėmių“, „Į įstatymus spjaunantis „valstiečių“ vedlys ir jo globotinė (iš konteksto akivaizdu, kad kalbama apie G. Kildišienę – teismo pastaba) ir toliau kelia aistras Panevėžyje“, „Kas valdo tas patalpas? Jose šeimininkauja G. Kildišienė“ apibūdina žmogų akivaizdžiai neigiamai, menkina dalykinę reputaciją. Pabrėžtina, kad pasirodžius publikacijai Greta Kildišienė nebebuvo viešas asmuo (Seimo narė), todėl tokia

Gretą Kildišienę aštriai kritikuojanti, neigiamai charakterizuojanti informacija, siekiant kritikuoti tik Seimo narį Ramūną Karbauskį, kaip teigia pareiškėjas skunde teismui, vertintina kaip perteklinė.

Net ir atsižvelgiant į publikacijos autorių saviraiškos laisvę (Etikos kodekso preambulė, 1, 3, 5, 6, 22 str.) darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju žurnalistėms, siekusioms publikacijomis kritikuoti Seimo narį Ramūną Karbauskį ir pasirinkusioms to tikslo siekimo būdą – aprašyti Ramūno Karbauskio aplinką, akivaizdžiai neigiamai sukritikuojant Gretą Kildišienę, buvo privalu, be kita ko, vadovautis ir Etikos kodekso 20 straipsnio nuostata, įpareigojančia publikacijos autore suteikti galimybę Greta Kildišienei paaiškinti, patikslinti, paneigti informaciją (VII 15 str., 41 str.).

Ginčo tarp proceso šalių, kad Greta Kildišienei nebuvo suteikta galimybė paaiškinti, patikslinti, paneigti rengiamą informaciją, nėra. Pareiškėjo teigimu, nagrinėjamu atveju tokią būtinybę eliminavo aplinkybės, jog aprašoma informacija apie Gretą Kildišienę jau anksčiau ne kartą buvo viešinama per įvairias visuomenės informavimo priemones, taip pat ir valdomas „Lietuvos ryto“ grupės įmonių, todėl pakartotinis tų pačių situacijų komentavimas neturėtų prasmės. Toks pareiškėjo argumentas atmestinas kaip nepagrįstas ir akivaizdžiai prieštaraujantis Etikos kodekso 20 straipsnio nuostatomis, kuriose įtvirtinta, jog galimybė atsakyti turi būti suteikta visada. Ši autorių pareiga nėra siejama su informacijos naujumu.

Dėl informacijos apie Gretos Kildišienės galimybes atsakyti į kritiką

Pareiškėjas tiek Komisijos posėdyje, tiek skunde teismui, tiek teismo nagrinėjimo metu teigė, jog buvo dedamos pastangos susisiekti su Greta Kildišiene, tačiau jos buvo nesėkmingos. Publikacijos autorės teismui teikė paaiškinimus ir įrodymus (telefoninių pokalbių išklotines, liudytojo Manto Leliuko paaiškinimus teismo posėdyje, kad žurnalistė Asta Martišiūtė kreipėsi į jį ir jo kolegas pagalbos bandydama surasti G. Kildišienę, tačiau G. Kildišienės surasti nepavyko) apie tai, jog bandė su Greta Kildišiene susisiekti telefonu, ieškojo jos Panevėžyje, tačiau Greta Kildišienė telefonu nebendraudavo, o rasti jos kitokiu būdu nepavyko.

Vertinant šią pareiškėjo poziciją pabrėžtina, kad Etikos kodekso 20 straipsnio nuostatos neįpareigoja autorių dėti maksimalias pastangas surasti ir/arba kitaip susisiekti su neigiamai kritikuojamu asmeniu, kaip bando įrodyti publikacijos autorės. Etikos kodekso 20 straipsnio nuostatos suponuoja publikacijos autorių pareigą tame pačiame kūrinyje, t. y. ginčo publikacijoje nagrinėjamu atveju suteikti informaciją skaitytojui, kodėl nėra pateikiamas neigiamai kritikuojamo asmens atsakymas ar aprašomas asmuo atsisako tokia galimybe pasinaudoti.

Nagrinėjamų aplinkybių kontekste teismas sutinka su atsakovo pozicija, kad teiginys „Nutrūkus svaigiai, bet trumpai karjerai Seime 31 metų G. Kildišienė kuriam laikui dinga“ nelaikytinas tinkamu pranešimu skaitytojams, jog publikacijos autorėms nepavyko susisiekti su Greta Kildišiene arba ji būtų atsisakiusi pasinaudoti atsakymo galimybe.

Atsižvelgdamas į byloje nustatytas faktines aplinkybes (ginčo publikacijos turinį, įvykdytas Komisijos darbo procedūras), remdamasis anksčiau šiame sprendime išdėstytais motyvais ir vadovaudamasis Komisijos darbo reglamentu, VII 1 straipsnio, 2 straipsnio 7 dalies, 15 straipsnio, 41 straipsnio ir 54 straipsnio nuostatomis bei Etikos kodekso 20 straipsniu, teismas daro išvadą, kad Komisija 2017-09-20 sprendimu Nr. EKS-42/17 teisėtai ir pagrįstai pripažino, kad dienraštyje „Lietuvos rytas“ paskelbtoje žurnalistė Rasos Karmazaitės ir Astos Martišiūtės publikacijoje „Naujas „žaliojo“ politiko skydas – raguoti žvėrys“ („Lietuvos rytas“ 2017-05-06, Nr. 87/7805) buvo pažeistas Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso 20 straipsnis, todėl UAB „Lietuvos rytas“ skundas atmestinas.

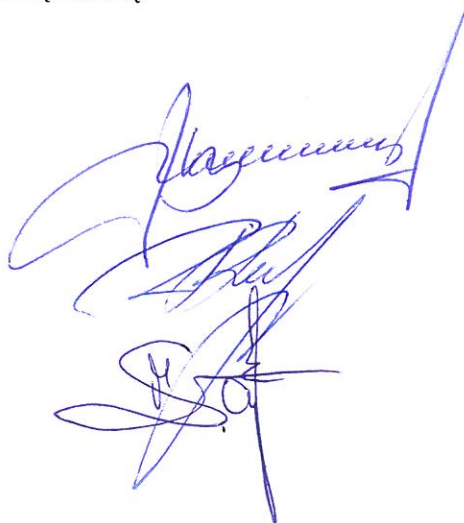
Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 punktu, 103 straipsnio 4 punktu ir 132 – 133 straipsniais

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuvos rytas“ skundą atmesti.

Sprendimas per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo dienos apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant šiam teismui tiesiogiai arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai

Egidija Puzinskaitė

Rasa Ragulskytė-Markovienė

Margarita Stambrauskaitė